

literární vědu, zaujme i jiné čtenáře stať Konstantina Burmistrova o kontaktech Vladimira Solovjova s rabíny Shmuelem Alexandrovem a Abrahamem Kukem. Burmistrov zde na základě jejich vzájemné korespondence zmiňuje zajímavé vzájemné ovlivnění křesťanského filozofa a židovských rabínů a pozastavuje se nad jejich až podivuhodnou vzájemnou tolerancí. Za zmínku stojí i článek litevské historičky Larisy Lempertene, nabízející srovnání autobiografií Salomona Maimona a Semjona Dubnova, nebo příspěvek zabývající se uměleckou reflexí pogromů od Johna Klieria z University College of London.

Ruštinou nevládnoucí čtenář zajisté ocení alespoň anglické abstrakty článků na konci knihy, dobrým dojmem působí i jmenný rejstřík a seznam zkratk. Jednotliví autoři dostatečně citují příslušnou literaturu, nicméně celkově je publikace určena spíše pro skutečné odborníky na židovská studia.

Publikace jako taková je bezpochyby přínosem ke studiu židovské literatury v ruském prostředí, v českém prostředí však bude přínosem pravděpodobně pouze pro nevelký okruh expertů v oboru židovské literatury. Přesto je však kniha pro vědní rozvoj přínosem.

Jan Procházka

Ševčenko, K.V. *Rusiny i mežvojennaja Čechoslovakija: K istorii etnokul'turnoj inženerii*. Moskva: Modest Kolerov, 2006. 272 s.

Knih K.V. Ševčenka je podrobným popisem národního, politického, ekonomického a kulturního vývoje rusínského etnika na území východní Haliče, východního Slovenska a Podkarpatské Rusi. Hlavní důraz je kladen na meziválečné období, kdy většina Rusínů žila na území Československé republiky. Práce je složena ze dvou poměrně rozsáhlých předmluv, dále šesti kapitol chronologicky mapujících historický vývoj rusínské skupiny a závěru.

Z teritoriálního hlediska jsou zkoumány všechny oblasti, na kterých Rusíni žili – Halič, východní Slovensko, Podkarpatská Rus a Bukovina. Důraz je kladen zejména na oblasti východního Slovenska a Podkarpatské Rusi, kde je politický, kulturní a ekonomický vývoj popisován podrobněji. Z hlediska časového zařazení je hlavním pilířem studie meziválečné období, nicméně krátký historický exkurz mapuje kořeny rusínského etnika až do středověku řada pasáží se věnuje i poválečné a současné situaci.

Prostřednictvím první předmluvy Ševčenko vstupuje do problematiky jakoby od konce, popisem situace po rozpadu Sovětského svazu a problematiky krize národních identit obnovených či nezávislost získávajících států. Zvláště se pak zastavuje u případu Ukrajiny, jejíž chatrná národní soudržnost je zářným příkladem nestability a nejednotnosti státně suverénního národa. Druhá předmluva je pak

spíše teoretickým zamyšlením nad významem etnické příslušnosti a jejími možnými výklady. Na tento teoretický exkurz navazuje Ševčenko popisem situace rusínské komunity po pádu komunismu a pokusů oživit rozvoj rusínského hnutí. Součástí tohoto rozsáhlého úvodu je i zevrubná charakteristika rusínské menšiny a její stručný vývoj v devatenáctém a dvacátém století.

První část samotného obsahu mapuje základní mezníky historického vývoje Rusínů od středověku do roku 1918. Zvláštní pozornost je věnována druhé polovině devatenáctého století, tedy období, kdy Rusíni poprvé vznesli požadavky na samosprávu a kdy se staly patrnými rozdíly ve vývoji jednotlivých území, které Rusíni obývali v rámci jiných státních celků.

Druhá část popisuje okolnosti začlenění Podkarpatské Rusi do vznikající Československé republiky. Autor se zabývá i ostatní variantami, o kterých se tehdy uvažovalo jako například nezávislý stát Podkarpatské Rusi, širší spojení karpatských, haličských a bukovinských Rusínů nebo možnost autonomie v rámci Maďarska.

Ve třetí části nalezneme podrobný rozbor etnicko-náboženského složení Podkarpatské Rusi a jejích sociálních, ekonomických a politických charakteristik. Autor zdůrazňuje nedlouhé trvání počátečního optimismu z existence v novém státě a předkládá obraz kritiky československé politiky ze strany rusínské inteligence, která se objevuje již na počátku dvacátých let.

Čtvrtá část se zabývá politicko-kulturním sporem mezi ukrajinoфильským a rusofilským směrem rusínských národních aktivit, které se snažily získat vliv nad celou oblastí a určit základní orientaci budování národního vědomí a v jeho rámci rekonstruuje pomalu se rodící autentický rusínský proud, za jehož základní znak vidí kritiku československé asimilační politiky.

Pátá část nastiňuje vývoj třicátých let a postupný přechod československé politiky od podpory ukrajinizace směrem k podpoře místní rusínské inteligence. Konečně šestá část, která je završením meziválečného vývoje, mapuje převratné události od Mnichovské dohody, přes dočasnou Karpatskou autonomii, obsazení regionu Maďarskem až k přičlenění území k Ukrajinské SSSR. Následuje závěr, který shrnuje výše učiněná zjištění.

Kniha je čtivým příběhem zajímavých osudů etnika, které během velmi krátkého období bylo součástí několika státních celků. Argumentace je bohatě podložena citacemi ze soudobého tisku, právních dokumentů, výroků soudobých politiků a spisovatelů i současných historiků. Práci je však nutné vytknout místy značnou jednostrannost výkladu, který ne vždy adekvátně hodnotí motivy postupu československých, maďarských či jiných úřadů, což často vede k tomu, že z rusínské komunity se stává hlavní smysl a objekt jejich činnosti. Z formální stránky je pak nutné vytknout absenci souhrnného seznamu použitých pramenů a literatury na konci publikace.

Eva Pelíšková